

Vincze Endre (Bandi – B) és Vinczéné Géczy Gabriella (G vagy jelölés nélkül)

Csatárka

Szellőztetek a szobában. Mielőtt becsukom az ablakot, kihajolok. Megérint az ősz szépsége és illata. Báméskodom kicsit. A körtefa levelei lehullottak már mind az ablakom alá. Csak a kis fenyő zöld. Ahogy elnézem, bizony nem is olyan kicsi már, talán két méter is megvan. Nem nő gyorsan, idestova 20 éve, hogy ideültettem. Félő volt, hogy nem marad meg. A Szász-Svájcnak nevezett térségben, a Szudéta hegységben született, ott kelt ki magról néhány társával együtt. Hosszú utat tett meg térben és időben azóta, hogy kiástam néhány testvérével együtt, bebugyoláltam őket nedves papír-zsebkendőbe, és eltüntettem a szemek elől a kocsi biztonságos csomagterébe, a gyorsan előkerített nejlonzacskóba. Erős türelmetlenség, alig fékezett ingerültség hatalmas, hegyekre és erdőkre szétterülő, láthatatlan hullámai vettek körül, és serkentettek arra, hogy mielőbb térjek vissza az útiterv által meghatározott keretek közé. Annak a kis fenyőnek a kiásása, ami most a bejáratunkat friss színével szebbé teszi, nem szerepelt az útitervben.

Akkorra már túl voltunk a nehezén. Előző nap hajnalban indultunk négyen Óbudáról. Majd megálltunk a Városmajor utcában, hogy felvegyük az Utast. Mi ketten és két tizenéves gyermekünk: Orsi és Gábor. Az Utas Gyurka bácsi volt, aki nem szokott a női ötletekhez. Jelzem, férfi ötletek életvitelbe vágó, azt felborító akceptálásához sem. Ezeket csak és elsősorban „fotój”-ben ülve, az érvek elvi szintjén lehetett vele érdemben kivitelezni. Az Utas ilyenkor még akár kedvesnek és aranyosnak is tudott mutatkozni. De nem most.

Életvitelbe, napirendbe, vagy utazási tervbe nem illeszkedő elemekkel csak a nagyon gyakorlatlanok, a kezdők, vagy a nagyon elszántak próbálkoztak jelenlétében. Az élet fegyelmének minden percre kiterjedő kontrollja számára meghatározó és fontos jelentőséggel bírt.

Ez a kontroll nem engedett – vagy csak nagyon lehatároltan engedett – a társasági kapcsolattartásnak. Azok a technikák, melyeket az emberek beépítettek társadalmi szocializációjuk során a mindennapi kontaktusok gördülékennyé tételére, ide sorolva az udvariassági és udvariaskodási formákat is, mind elutasításban és használaton kívül porosodtak valahol a tudata egy zugában.

Ez volt jellemző a Vele való első találkozásunkra is.

Ha azt írná az ember első benyomásként, hogy „furcsa egy fazon volt”, azt lehetne gondolni, hogy dramatizáljuk a helyzetet, és csak azért indítunk egy távolságtartást idéző képpel, hogy aztán sokkal nagyobbat durranjon a sztori. Hogy ezt követően majd ki lehessen domborítani, miszerint

csak később jöttünk rá, „mekkora arc” bukkant fel előttünk a magyar XX. századi történelem homályából.

Hogy fiatalunkban, az akkor minket foglalkoztató kérdésre, „mi dolgunk a világon”, a költők szavain túl – Vörösmarty emelkedett válaszában „küzdeni erőnk szerint a legnemesbekért” és Madách pesszimistább válaszában, „a cél halál, az élet küzdelem, s az élet célja a küzdés maga” – tőle kaptuk az igazi hitet és reményt, hogy írásaiból értettem meg, miért is születtem.

Gyurka bácsi, az irodalomtanár nem állt meg a költők bölcs megállapításainál, hanem a Jézusa ajkára adott szavakból szerkesztette meg a nyolc boldogság világnézetét. Küzdést, szenvedést, örömet, üdvösséget egységes látásmódba helyezett egy élet munkájával, a gondolat, a szív, a cselekedet útján. Ez – az őt jellemző, tiszteletre méltó szándék és tett, és igen nagy emberi teljesítmény – Csepel II-n azonban bogarasnak bizonyulónak, komolyan nem vehetőnek láttatta őt.

B.: Mindezt megengedve és elismerve, soha nem volt „aha” élményem a környezetében, soha nem gondoltam végleges paradigmaváltásra.

G.: Talán, aki keresőként került a vonzáskörzetébe, hamar belelkesült, és tekintsük a legjobb esetet, szárnyakat kapott.

B.: Én nem voltam kereső ember 1969 decemberében, amikor először találkoztam vele. A piarista diák öntudatával a felnőtt kereszténység útját kerestem. Kerestem a lehetőségeit annak, hogy megmutathassam „vallásos neveltetésem” eredményeit. Kerestem azt, hogy a meglévő alapokon hogyan fejleszthetem tovább tudásomat, gondolkodásomat. Szüleim vallásosan neveltek, templomba jártunk, gyóntunk-áldoztunk, büntudatot éreztünk, ha megszegtuk a tízparancsolatot. Ez a lelkiület fejlődött tovább bennem a kecskeméti Piarista Gimnáziumban, ahol nemcsak a közismereti tárgyakat tanultuk, de volt hittanóránk, részt vettünk a szertartásokon, megünnepeltük a karácsonyt, húsvétot, tavaszunként 3 napos lelkigyakorlatot tartottunk. Azon kevés diák közé tartoztam, akik nem elbliccelni akarták a lelkeséggel kapcsolatban álló és a katolikus iskola által felajánlott lehetőségeket, hanem élni akartam ezekkel, és ezt a kor színvonalán beintegrálni.

Egyetemistaként naponta jártam esti misére, hallgattam Gál Ferenc, Szörényi Andor konferencia-beszédeit, időt szorítottam arra, hogy gyorsjegyzeteimet otthon letisztazzam. Néha néha bementem a teológiára egy-egy előadást meghallgatni, vettem ilyen tárgyú könyveket, Gál Ferenc – Szörényi – Nyíri Tamás megjelent könyveit. Nyugatról is beszivárgott néhány figyelemre méltó mű: Theilhard de Chardin: Benne élünk, Michel Quoist: Így élni jó, Bovet házasságról szóló könyve, nem emlékszem valamennyire, voltak gyengébb kiadványok is. Bújtam az antikváriumokat filozófiai, történelmi tárgyú könyvekért. Érdeklődésem erőteljes volt: tovább fejleszteni tudásomat, s majdan ezt adni tovább a családomnak. A műegyetemi tanulmányok mellett erre sosem sajnáltam az időt.

Ennyi előzményt fontos volt közölni ahhoz, hogy hogyan és miként kerültem Csepel II-re. Csepel II. valójában a kisebbik katolikus templomot jelenti, közel a csepeli HÉV végállomásához. Csepel I. a nagytemplom volt, az akkori Tanácsház, mai nevén Szent Imre téren.

A kistemplomban, Csepel II-n a 60-as években Csíkos Feri bácsi volt az a modern káplán, aki a francia munkáspapok gyakorlata szerint kisközösséget hozott létre a templom oratóriumában. Itt kb. 20 ember befogadására alkalmas körülmények álltak rendelkezésre. Minden héten, keddi napon, az esti 6 órás mise után a fiatalok hivatalosak voltak beszélgetésre 19.00-21.00-ig, amit lehetett felnőtt hittannak, bibliamagyarázatnak vagy baráti beszélgető társaságnak nevezni. Feri bácsi nem telepedett rá a közösségre, a maga szerepét így határozta meg: „*Én vagyok a forгатókönyv forгатója*”. Egyébként pedig bármilyen „valláshoz kapcsolható” dologról lehetett beszélgetni.

Kedélyes hangulatban bár, de minden estének volt 2-3 főtémája. A közösség tagjai is vállalhattak előadást, ha felkészültek. Állandó programja volt egy teológiát végzett civil, fiatal házaspárnak. Ő alkalmanként kb. 20 percben a Holland Katekizmusból ismertetett egy-egy fejezetet. Voltak néha meghívott előadók is, mert Feri bácsinak sok ismerőse, barátja, pártársa volt, s őket időnként meghívta egy-egy téma felvezetésére a biblia – család – párválasztás – szerelem tárgykörökben.

A csepeli HÉV sok találkozásra adott alkalmat az egy irányban közlekedőknek. Így esett, hogy Feri bácsi egyik régi ismerősét fedezte fel utazás közben: Bulányi Györgyöt. Szó szót követett, majd jött a meghívás: „Te Gyurkám! Van nekem egy fiatal közösségem, keddenként találkozunk, nem jönnél el egyszer tartani nekik valamit, bármiről beszélhetsz.” – Gyurka bácsi eleget téve a meghívásnak, az adott kedden megjelent az adott helyszínen. A dátumból csak annyi a biztos, hogy 1969. december és azon belül valamelyik kedd este, mondjuk december közepén egy kedd. Kettőjük hevenyészett megbeszélése a keddi alkalom levezetéséről maga után vonta a továbbiakat és megágyazott a további félreértéseknek.

Akkor én már két éve jártam ki Csepelre. A Budai Várban, a Mátyás-templom mellett laktam a műegyetemi kollégiumban, s nekem a barátság, a beszélgetés, az azonos gondolkodásúak közege és a tartalom „megérte” az 2*1 órás utat keddenként.

Magam is gyakran vállaltam előadást. Akkoriban Kecskés Pál: Az erkölcsi élet alapjai c. könyvéből készültem fel, kiültem az asztalhoz, szemben a többiekkel, mint mindig. Egy este ismeretlen lány tűnt fel a hallgatóságban, s attól fogva neki tartottam az előadást... Gabi volt az, 1969 decemberének első keddjén, éppen egy héttel azelőtt, mint amikor Gyurka bácsit megismertük.

Gabit Feri bácsi unokaöccse hozta ki először Csepelre. Noha Gabi céllal jött, egy zeneakadémiai koncertre invitált fiatalokat, de kapva az alkalmon, meghívtam a közösségbe. Így alakult, hogy a következő héten ő is ott volt, amikor Gyurka bácsi megjelent.

Elérkezett a kérdéses este. A kor jellemző kollaborálási protokollja szerint természetesen előzetesen nem voltunk arról tájékoztatva, hogy vendéget hívott a házigazda szerepét betöltő Feri bácsi. A szokott társaságba beült egy idős ember (Gyurka bácsi akkor 49 éves!). Feri bácsi az elején röviden köszöntötte, életrajzi adatként összesen a piarista hangzott el, innen tudtuk, hogy az illető csak számunkra ismeretlen. De hogy miért van ott és mit akar, az az este folyamán sokáig nem derült ki.

Gyurka bácsi úgy tudta, azt hitte, úgy gondolta, hogy evidencia számba megy, hogy a meghívás az egész találkozó időtartamának kitöltésére szól. Kap egy teljes estét. Lesz benne előadás, hozzászólás, vita, megbeszélés. De Feri bácsi ezt naivul nem sejtette (vagy ki tudja), és engedte a maga menetében folyni a közösség normál esti programját. Győző ismertette a Holland Katekizmus aktuális fejezetét, mások más témákat hoztak, végül úgy $\frac{3}{4}$ 9 körül Feri bácsi kedélyesen odafordult Gyurka bácsihoz: - Hát te, Gyurkám, mit hoztál nekünk ma este?

Gyurka bácsi látszólag nagyon fegyelmezetten ült végig az előző másfél órát, miközben mindvégig tűkön ült, s iszonyatos feszültség nőtt benne percről-percre. Zárt rendszert alkotott a saját székén, többszörös lakattal lezárt, megközelíthetetlen és visszautasító volt az adott helyzetben. Semmi érdeklődést vagy reakciót nem lehetett felfedezni a jelenlévőkkel, az elhangzottakkal, a „barátjával”, Feri bácsival kapcsolatban. Furcsa egy fazon volt.

Mi, fiatalok, próbáltuk fesztelenül folytatni a korábban elkezdett témákat, igyekeztük jól nevelten természetesnek tartani az adott helyzethez nem illő és illeszkedni nem akaró, vagy nem tudó magatartást, azt, hogy az egész találkozó alatt, amíg meg nem szólítottott, egy szó nem sok, annyit sem beszélt. Metakommunikatív erőteljesen kifejezte azt a szándékát, hogy nem kíván semmi módon részt venni az eseményekben a normál szocializáció szintjén sem, pl. mosollyal, szemkontaktussal, kézmozdulattal. Saját magában értékelte a kialakult szituációt, szeme, arckifejezése saját gondolataira reflektált, nem az elhangzottakra. Szinte robbant az idegességtől, de ezt igyekezett nem mutatni.

Nem tudtuk kitalálni, hogy mi a szösz keres itt?

Feri bácsi kérdése nyomán azonban felállt, és lassú, megfontolt, vontatott stílusban azt kérte, vegyen elő mindenki egy papír-cetlit, és írja fel rá, hogy szerintem mi volt Jézus legjellemzőbb magatartása.

Miután a hangulat eleve feszült volt, mert a vendég viselkedése feszélyezett mindenkit, a kérdésfelvetés bizarr volta már szinte semmit sem rontott a helyzeten. Így hát írtuk, amit gondoltunk. A vallási közhelyek sorra megjelentek: a szeretet, meg az alázat, gyógyítás, megbocsátás, és ilyesmik. Mikor Gyurka bácsi begyűjtötte a papírokat, a táblához ment, és krétával felírta a „találatokat”. Ha többen írták ugyanazt, húzott egy strigulát. Szeretet: 5 fő, alázat: 3 fő. stb. A végén új gondolat került a táblára: „fizikai erő nem alkalmazás”. Ekkora baromságot! Ki írhatta ezt? Csak néztünk egymásra. Még Győző is felfortyant, a civil teológus. Feri bácsi nyugodt volt, ő nem lepődött meg, de azért ő sem helyeselte.

Valahogy úgy tudja az ember az ismeretek nyelvi vonatkozásairól, hogy amit egy szóval nem lehet kifejezni, az nincs is, ha mégis erőlteti valaki, az nagyon izzadságszagú, nagyon mesterséges. Jogi szövegben csak több szóval tudjuk megmondani, hogy az állampolgár „külföldre való utazása közérdeket sért”. Nekem írtak ilyet 1977-ben, fellebbeztem is ellene. Azt írták vissza, hogy „kiutazása továbbra is sérti a közérdeket”.

„Marhák” – mondtam magamban egy szóval, mert bizonyos emberi tulajdonságok egy szóval is névvel nevezhetők, sajnos főként a negatív tartalmúak....

Hát bizony a „fizikai erő nem alkalmazása” terminus technicus nem volt közismert akkoriban. Azóta a Bokor megszülte a „szolgálatmegtagadás” fogalmát, de sokan ezt is kifogásolták a kifejezés tartalma miatt belülről, más miatt kívülről. „Hogy micsoda szolgálat az, amit megtagad?” – az nem szolgálat, de hagyjuk a nyelvészkedést....

Tény, hogy Gyurka bácsinak nem volt sikere a bemutatkozásnál, a művelt vallásos közegekben mindenki jött a „...és kötelekből ostort fonván, kiűzte őket a templomból...” idézettel; az idő kevés volt már a vitára, és Gyurka bácsi az utolsó másodpercekben csak azt tudta mondani: majd elküldöm két tanítványomat, hogy ezt bővebben kifejtsék, és álláspontomat bizonyítsák. Így is lett, jöttek. Ildi és Jenő kapott egy egész estét. Jenő nagyon komoly elméleti felkészültségről tanúságot téve, sok szentírási idézettel bizonyította, hogy aki kardot ragad, kard által vész el. Ildikénk nincs már közöttünk.... A tényekhez tartozik, hogy ők sem győzték meg a csoportot.

G.: Az a bizonyos zeneakadémiai hangverseny fontos volt nekem, mert a régi zenekarom játszott, az, ahol valaha középiskolásként én is hegedültem. Mozart Requiem volt műsoron. A jegyeket magunknak kellett eladni. Elsősorban családi-papi kapcsolatrendszerem, templomi ismeretségeim miatt olyan helyekre jutottam el, ahol komolyzene iránt érdeklődő fiatalokat gyűjtött maga köré az atya. Mikorra Csepel II-re kijutottam, addigra már sok papot megismert az ember, és tisztába jött azzal, hogy a szocializmusban egy papnak a túléléshez az át- és áthelyezések között stabilitásra van szüksége, és így a papi tevékenység labilitásának ellensúlya, kiegészítése egy bizonyos irányú megszállottság. Megszállott gyűjtők, méhészek és templomépítők voltak az általam felkeresett elkötelezettek között. Friss, ez irányú ismereteimet jól egészítette ki a Csepel II-n megjelent öreg piarista a maga rögeszméjével. Fiatalságom teljes magabiztosságával helyeztem el személyét a megfelelő kategóriába.

B.: Mi viszont Gabival egymásra találtunk, hívtam őt továbbra is Csepelre. A városból ki- és vissza sokat tudtunk beszélgetni. Gondoltam, egy Patronában végzett lány és a piaristáknál végzett fiú nagy dolgokra lenne képes. Hívtam is őt moziba, színházba, hangversenyre, és Gál Ferenc konferencia-beszédére is.

Egy ilyen alkalommal, s hogy rátegyek egy lapáttal, az Egyetemi templomból kijövet azt mondtam neki: – Ne menj még haza, gyere ki velem Halásztelekre, ismerem ott egy értelmes papot. Valójában Dombi Feri bácsit nem ismertem nagyon közelről, de jártam már nála évfolyamtársammal, Márczi Imrével. Imre, mint fehervári, korábbról kapcsolatban állt Dombi Feri bácsival, s mint felfedezettjéhez vitt el egyszer hozzá. Én meg Gabit hívtam, de valójában együtt akartam még maradni vasárnap délelőtt vele, s ezt elég nemes programnak gondoltam. Csepel sincs közel, ha a város közepéből nézzük, Halásztelek pedig még Csepelnél is messzebb van – alkalmas táv. Dombi Feri bácsihoz becsöngettünk, s ő ajtót nyitott. – Mi tetszik? – kérdezte. Próbáltam emlékeztetni: – Mi ismerjük már egymást, jártam is itt egyszer az Imrével... De ő erre nem látszott emlékezni. Azért beinvitált, leültetett, beszélgetni kezdtünk, ha már egyszer rátörtünk. Be kellett gyűjtanom a másik rakétát is: – Különben nemcsak hogy vallásosak vagyunk, de én a piaristákhoz jártam Kecskemétre. Ez papoknál hatni szokott. Feri bácsit inkább kedvetlenné tette: – No és azoknál a piaristáknál beszélnek még valamit a Jóistenről is? Vagy csak egész nap matekoznak?

Hát ez nem esett valami jól, de végülis mi jöttünk az ő barlangjába, nem lehet megsértődni. Ő pedig máskor is hívott, később meg is szeretett, „arany ifjúságnak” szólított minket. A piaristáknak azonban továbbra sem lett nagy tisztelője, és Csikos Feri bácsiról is megvolt a véleménye. „Amíg Bandikám, maguk Csepel II-n a nullát cukrozzák, addig nem épül fel az Isten Országá” – hát ez sem esett jól, de ő ilyen volt.

Én meg elbizonytalanodtam, azt hittem, hogy Gabit jó helyre viszem, imponálni fog neki, de közben egyre inkább kezdtem magam rosszul érezni. Mint az elején írtam, én nem voltam kereső ember. Csak tovább akartam menni azon az úton, amit már megtaláltam.

Feri bácsit azért megszerettük, kijártunk hozzá misére, mulattunk a prédikációin .... Sajátos stílusa, lényeglátása, szemléletes előadásmódja kevés embert hagyott közömbösen. Mise után bementünk vele a sekrestyébe, ott láttuk életünkben először Öcsit, a sekrestyével a perselypénzt számolták.

G.: Dombi Feri bácsi akkortájt vette a KIO-t olvasmányként, és különböző ott tanult kérdésekkel bombázott minket. Örömmel tettünk eleget meghívásának, és mi is kerestük spontán ötlettől vezérelve is. És kivel találkoztunk Feri bácsinál? Igen. Ő volt az, Gyurka bácsi. Hogy került oda? Nem illett megkérdezni. Tény, hogy ott volt, beszélgettünk. Ennek tartalmát jobban jellemezné, ha azt írnám: Gyurka bácsi szisztematikusan hülyét csinált belőlünk. Valamennyi, hittanon, templomban, kiskortól megtanult és vérré vált standard feleletet megkérdőjelezett. Lassú, megrágott szavai, ironikus stílusa a bicskát nyitogatta az ember zsebében. Akkor még magázott minket. – Azt képviseli, Gabika tehát..... kezdetű mondatoktól az embernek felállt a szőr a hátán. Nem képviselek senkit és semmit, én csak ezt vagy azt így vagy úgy gondolom... Nemcsak mi ketten voltunk persze kipécézve, Imre is, ha velünk jött, Aczél Géza és Márti, Ferenczy Piroska és András, és Öcsi.

Feri- és Gyurka bácsi kérdéseire, felvetéseire a halásztelki fiatalok, akik már kaptak valamennyit a KIO-ból, beszűkült szemréssel, gondolatok után kutató mély ráncokkal a homlokukon kínosan csúszkáltak időnként a fényesre kopott padon a sekrestyében – Feri bácsi, hogy is mondtuk ezt? Mi csak néztünk, mint Rozi a moziban. Imre is azt hiszem, akkortájt egy új Feri bácsit ismert meg Dombi atyában.

Gyurka bácsi azt akarta, hogy gondolkozzunk. Minden szónak jelentése és jelentősége volt, és bár a Patronában Amy néni, mint magyar tanár, egészen kiváló volt, tanítványa rendre elbukott a szavak Gyurka bácsi általi analizálása során keletkezett zavaros jelentéstartalmakban.

Pedagógiai módszeréről abból az időből nem sok jót tudok elmondani. Végtelen szellemi tudás- és erőfőlényének teljes arzenálját nem szégyellte kíméletlenül használni velünk szemben. Kevésbé kitartó, hozzá hasonlóan nagy koponyák, vagy akik magukat annak tartották, emiatt hagyták ott őt. „Majd addig gyaluljuk a fejedet, míg meg nem érted...” kezdetű mondat egy szakmájában elismert, magasan kvalifikált értelmiségi férfi számára elfogadhatatlan volt. Általában azt mondhatjuk, hogy ez a szöveg senkinél nem jött be, volt aki ezen képes volt túllépni, volt, aki nem, és távozott. Gyurka bácsi a távozók magatartását mindig a vértanúképző főiskola nem vállalásaként értelmezte.

Akkori vehemens tanítói szerepfelfogását később azzal magyarázta, hogy az evangélium elemzése, a KIO írása számára olyan erős, rá az újdonság hatásával bíró felfedezés volt, amit tekintet nélkül a személyekre, a körülményekre és bármi másra, a szív bőségéből tovább akart adni.

Akkoriban készült egy pannonhalmi papi lelkigyakorlatra. Az analízis módszerét akarta ott bemutatni. Laikusok ültek az asztal körül, nagyjából az előbb felsoroltak, és a Jn. 15, 1-17, Az igazi szőlőtő példabeszéd analízisét készítettük el. Az analízis nem vált mindenki kedves elfoglaltságává, de azok a felismerések, amit ez a pár órai munka adott, átformálták, meghatározták istenképemet, ráébresztettek szőlővessző mivoltomra.

B.: 1970 tavaszán már együtt jártunk, és hazafelé Halásztelekről Csepel felé együtt utaztunk Gyurka bácsival a 28-as buszon. A busz zsúfolásig megtelt, mi az egyik, Gyurka bácsi a másik ajtónál állt. Gabi azt mondja nekem: – Menj oda hozzá, és mondd meg, szeretnénk vele máskor is találkozni. Hát arról nem voltam meggyőződve, hogy érdemes lenne, de azért odamentem. Soha nem felejttem el azt a sottogást: „Zöldkő utca 14.” s egy időpont. Hát, valahogy így kezdődött. Elmentünk „Csatárkára”, ami már nincs is, mert már kisajátították. Ez a cím, Zöldkő utca 14. – mint kiderült – volt a „Csatárka”. A Zöldkő utcához buszról a Csátárka útnál kellett leszállni, felsétálni a kaptatós Zöldkert utcán, Zöldkőn jobbra fordulni, és a 14. sz. kerítésnél csöngetni. A szőlőlugas nem nyílegyenesen, hanem töréssel vezetett a faházhoz, ami így az utcáról takarásban volt. A sétálók, járókelők nem láthatták, kik vannak ott a kis teraszon, vagy a pici szobában. Persze később voltak direkt érdeklődők is, akik kék lámpás autóikkal jelentek meg, és nem akartak találgatni, kik lehetnek a nyaraló vendégei, inkább elkérték a személyi igazolványokat. Arra hivatkoztak, hogy a környékről az utóbbi időben sok betörést jelentettek, szolgálati kötelességük ellenőrizni mindenkit.

Hát, valahogy így kezdődött.

G.: Elmentünk Csátárkára, kicsit késtünk. Ezt Gyurka bácsi szóvá tette. Sőt. Nemcsak hogy szóvá tette, hanem nagyívű előadásba kezdett. Kellemetlen modorban fejtette ki, hogy mindazokkal szemben, akik pontosak, az ilyen viselkedés mennyire szeretetlen, mennyire elfogadhatatlan, mennyire hátráltat mindenkit. Milyen tapintatlanságot, mások idejével visszaélést jelent az, ha valaki nem pontos. Mivel jár ez rövid-, közép- és hosszútávon. A személyiséget miként torzítja. A jézusi napirend és ez a slendrián gyakorlat milyen viszonyban vannak egymással, stb. stb. Végül egy kört szándékozott indítani erről a témáról. Kérte a jelenlévők véleményét. Miattam késtünk, ezért már az elején, amikor bementünk, bocsánatot kértem. Aztán még egyszer elnézést kértem, lehet, hogy az első nem volt elég meggyőző? Aztán még egyszer elnézést kértem, talán szavába vágva, (újabb bűn!) reméltem, hogy ha már egyszer nem él azzal a bevett társasági fordulattal, hogy: semmi baj, jó hogy itt vagytok, üljetek le, ne zavartassátok magatokat, előfordul mindenkivel az ilyesmi, stb. – erre már csak abbahagyja. Azonban nem ismertem még eléggé. Újabb nagy levegővel, a szavakat először gondolatban gondosan megválogatva, aztán lassan, tagoltan, kimérten, személytelenül kimondva, magyarán mondva – tovább szívattott.

Általában nem szoktam észlelni, hogy tartós, mély benyomást tennék az emberekre. Ennek tünete, hogy kevésszer volt életemben olyan mondat, amit később mások idéztek volna tőlem. Pláne nem ismétlődően. Ebben a helyzetben azonban volt egy ilyen, 4 szavas mondatom, amit később Gyurka bácsi sokszor visszaidézett. 19 éves magam ugyanis akkor úgy gondolta, hogy az udvariassági formáknak eleget tett, többször is jelezte, hogy a szemrehányást megalapozottnak tartja, és megbánást tanúsított. Ugyan nem érezte a mulasztást a mondott súlyúnak – 15 perc nem a világ –, aztán meg a reakciókat is aránytalannak gondolta. Gyurka bácsin azonban látszott, hogy jól felhúzta az eset, nem tervezte, hogy a bocsánatkérést megértve, azt akceptálva abbahagyja a kioktatást, s érzékelni lehetett, hogy felénél sem tart még. 19 éves magamnak eleget lett ebből. Nem osztottak alapkészletnyi türelmet sem nekem, s akkorra jóval túl voltam már csekélyke türelemtartalékom felélésén is.– „Akár el is mehetek” mondtam, felálltam, s nem sokon múlt, hogy a szót tett kövesse. Valószínűleg maradásomban szerepük volt azoknak, akiket ott, Csátárkán ismertünk meg, és akik közül valakik éppen akkor szintén jelen voltak: Hampel Karcsi és Mária, Tölössy Magdi, Trásy Évi, Vadas Éva néni, Terike, Merza Jóska, Ildi, Jenő, Debreczeni Zsuzsa. Voltunk néhányan, a Bokor második indulásának első közösségei születtek akkor.

Gyurka bácsi később, haláláig lelkivezetőnk lett. Valaha egy közösségben voltunk a Fiatalok I-ben, amelynek a neve nem változott, összetétele kissé módosult. Mi meglehetősen, jó 15-20 évvel öregebbek lettünk annál a valamikori „öreg” piaristánál is, aki 1969 decemberének közepén, egy keddi napon meghívásnak tett eleget Csepel II-n.

Hogy lehetséges ez, ilyen előzmények után? Van itt egy láncszem, ami nélkül nem érthető meg hogyan épült fel Gyurka bácsival a kapcsolatunk. A megértéshez vissza kell mennünk az ötvenes, hatvanas évekig. Katolikus családban nőttem fel. Minden héten pénteken egy jezsuita szerzetes, Kovács Jenő bácsi volt az, aki áldoztatott, ünnepeken misézett, néha őt helyettesítette Kelényi Tibi atya, akkor még szintén fiatal jezsuita. Jenő bácsi valaha a Manréza rektora volt, és 1949-53 között 4 évet ült börtönben. Ők mindketten munkaviszony-szerűen a Széher úti kórházban dolgoztak, Jenő bácsi az elhunytak szállítását, a titokban felszentelt Kelényi Tibi a gyógyszerellátást látta el. Mi otthon a családban súlyos betegeket ápoltunk: nagyszüleimet és beteg nagynénémet. Jenő bácsi hetente jött, látogatta a betegeket. Néha mást küldtek maguk helyett.

Hittanra Tarpai Rózsi néni tanított a templomi- és iskolai hittan-oktatás beszűkülése után, aki szintén egy feloszlatott szerzetesrend tagja volt. A nálunk megforduló egyéb ismerősök, barátok valamennyien annak a földalatti egyháznak voltak a tagjai, akik tartották a kapcsolatot a bebörtönzöttekkel, pl. Mócsi atyával, és később a regnumiakkal. Nem a gyerek előtt beszélgettek, de évek alatt össze lehetett rakosgatni az információ-morzsákat egységes képpé, egységes világlátássá. Egyértelmű tisztasággal megfogalmazódott, hogy a kereszténynek a világban apostolkodnia kell. Ezért szólt aztán anyukámnak Szlovák Judit osztálytársam édesapja, aki abban az időben (1958) ha jól emlékszem, valamelyik színház igazgatója volt, hogy: – Tiltsa meg a lányának, hogy az én lányomat térítse, mert abból baj lesz, ha Jutkát a templomban meglátja valaki. A jelenet, ha nem is vált rendszeressé, elő-előfordult még néhányszor felső tagozatban is, mert visszaesőnek bizonyultam. Barra Mari barátnőm apukája azt nehezményezte, hogy a „feltámasztásra” elhívtam Marit Húsvétkor a templomba.

Fentiekből talán kiderül, hogy kiskorúnak nem ideális, mégis minőségi és hiteles volt a környezet, amiben felnőttem. Felfogásukkal gyerekként és fiatalként azonosulni tudtam. Ez a szellemi hatás akkor halványult el, amikor a katolikus gimnáziumba felvételt nyertem. A zárt világban élő szerzetesek és az érettségi után kikerülő emberek tapasztalati anyaga nagyon különböző volt. Meglehetősen nagy hitbeli zökkenő után magam kerestem a felnőtt keresztény élet megvalósításának lehetőségét. Örültem a meghívásnak Csepel II-re. A később jobban megismert Gyurka bácsi szavai, szövegei rímelték a múltból hozott meggyőződésre, felfrissítették az alapokat, ahol kellett, ott megerősítették azt, és új elemekkel gazdagították úgy, hogy a gyerekkori hiteles személyek hiteles mondatait nem kellett ehhez elfelejteni, a múltat nem kellett végképp eltörölni.

B.: Gyurka bácsival sokat vitatkoztunk, szinte mindenről, elvekről is, életvezetésről is, kicsit változtunk mi is, és sokat változott ő is. Annak a szeretetnek nem lehetett ellenállni, ami benne volt irántunk, de az elveit ő sem adta fel: ellenkező előjellel mondta – sőt, ha nagyon felbosszantottuk, kiabált velünk –, amit fentebb említettem: egy piarista fiú és egy patronás lány..... és nem tudnak egy közösséget létrehozni! Ez szépen mondva testvéri feddés volt...

G.: Mivel nem értettünk egyet? Sok lenne felsorolni. Vagy talán nem is olyan sok, de súlyos életvezetési kérdések voltak ezek. Álljon itt egyik írásából egy részlet, ami 1993 dec. 25-én kelt: „....Gyerekeket nem szórakoztatok, mert Karácsonykor a felnőttek is végleg gyerekesek akarnak lenni: gondolkodni nem hajlandók, csak érezni. Ennek nem fűtök alá. Az alá-nem-fűtés ellen a családom nagyon illendően, de határozottan tiltakozott: karácsony számukra annyi, hogy együtt van a család, s vissza lehet emlékezni Mamuskára, Papuskára, meghalt testvéreinkre, amikor azok még köztünk voltak. (Jézus,) családi emlékező nappá lettél. Nem kevés, hiszen mindenki a legnagyobb jóindulattal gondol Rád. Én pedig 'ebbe az ágyba nem fekszem bele'. Élhetetlen vagyok, akár csak Te. Szembe úszom, akárcsak Te. Következményekkel, akár csak te. Mért jó ez nekem? Mert nem lehetek kevesebb magamnál...”

Ugyanakkor igényelte, hogy Karácsonykor, dec. 25-én az F1 közösség tagjai családotól, gyerekestől az Attila utcában vegyenek részt a szentmisén. Volt olyan alkalom is, amikor a gyerekek a mise után verseket mondtak, énekeltek. Az utóbbi két évtizedben nálunk töltötte a dec. 26-át. Megnézte a gyerekek betlehemes játékát, és meghallgatta az előadásokat, verseket, zenéket. Szívesen nagypapáskodott, beszélgetett, és az az idézett hang, ami 1993-ban még oly éles volt a fülünknek, megváltozott szépen lassan. És így sem lett kevesebb soha magánál. Kisebb unokáink, akik még hozzá nem értő korúak voltak az ő életében a nagyobb, katolikus, egyházi, vatikáni, szerzetesi és egyéb összefüggésekhez, és a szívükkel, a körülmények alapján a családban betöltött szerep alapján tájékozódtak, mai napig meg vannak győződve arról, hogy az egyik nagypapájuk volt.

Családban, párkapcsolatban élő laikusként küzdenünk kellett a házastársi beszélgetésekért, a valamikori gyerektáborokért, a gyerekekre fordított időért. Lelkivezetőként megkívánta az idő-, pénz- és szeretet-elszámolást. A mi elszámolásainkban rendre és visszatérően olyan tételek merültek fel, amelyekkel nem értett egyet. Őszerinte egy borkorbeli házasságban a házassafelek naponta 25-30 percet beszélgetnek. A mi elszámolásunkban a napi 2-2,5 óra olyan indokolatlan és kiugró értéknek látszott, amit lefaragásnak kell alávetni, mert elveszi az időt az Isten Ország

építésétől, a tanulástól, az utánamenéstől, az imától. (A klasszikus katolikus lelkiéleti tevékenységektől.) A hetvenes években az ő hatására aztán nagy leterheltségünk ellenére művészei lettünk az időzsonglörködésnek, a párhuzamosan működtethető tevékenységeknek, az árukapcsolás (gyerekek is jól érzik magukat, felnőttek beszélgetnek) csodás technikáinak. Mai napig megvannak az akkori elszámolások valahol.

Bokorünnepekorábban elképzelhetetlen volt, hogy azon gyerekek is részt vegyenek. Ebben a megfellebbezhetetlen gyakorlatban mi magunk is sérültünk. Egyikünknek vigyázni kellett a gyerekekre otthon, ketten egyszerre egész napos programon nem vehettünk részt. Esetleg nagymamát, vagy vigyázót kértünk meg, de egész napra ilyet kérni nagyon nehéz volt. A friss erőben lévő, szóbajöhethető barátok szintén ott akartak lenni az ilyen alkalmakon. Egyszer nagy lendülettel változtattunk ezen, kockáztatva a letolást. A találkozás, a helyszín titkos volt, csak nagyon kevesen tudták, hogy hova kell menni. Mi az Úttörővasút hűvösvölgyi végállomásánál találkoztunk a más útvonalon érkezőkkel. Amikor Gyurka bácsi meglátott minket akkor már hét csemeténkkel, odajött és szótlánul megölelte a kicsiket. Ettől kezdve a korábbi szokás hatalma megtört.

Nehezen vette, amikor a szegénység elvi helyeslése, és gyakorlati megvalósítása következménnyel járt, és napi terve kényszerűen hátráltatva volt. Nem egyszer fordult elő közös külföldi útjainkon, hogy az autó valamely berendezése felmondta a szolgálatot, a kipufogó letört, az olaj folyni kezdett, vagy egyéb nehézséggel találtuk magunkat szembe úton-útfélen. Nem volt szerencsés ilyenkor a műszaki állapotot a szegénység összefüggésében szemlélni és pláne ennek hangot is adni.

Több ilyen utunk volt. Betegsége ellenére számos megkeresésnek tett eleget a kilencvenes években. Pl. 1995 májusában az Offene Kirche bécsi rendezvényén Rend és rendetlenség az Egyházban címmel tartott előadást, részt vett 1995 novemberében a genfi Európai kisközösségek szemináriumán, ahol szintén előadott, és kihasználta az utat Genfben menet arra, hogy Salzburgban is felkérésnek eleget téve előadást tartson. A hallgatóságból egy homoszexuális férfi személyes kérdést tett fel neki. Utóbb mondta, hogy eddig ezzel a témakörrel még nem találkozott, meglepte őt. Ugyanezen út következő állomásán, Tübingenben meglátogattuk Kocsi Gyurit, majd teológiai professzorokkal beszélgetéseken és előadáson vett részt. A Kirche intern, a Wir sind Kirche, az Initiative Kirche von unten, Kirche im Aufbruch szervezetek meghívására rendszeresen igent mondott akár hívták, akár ide érkeztek.

1994-ben Drezdába utazásunk különösen kacifántosra sikeredett. Gyurka bácsi az év májusában kórházban volt, súlyos panaszokkal, de már korábban elígérkezett július 2-ára Dorotheának és Gerdnek, a német Initiative Christenrechte képviselőinek egy előadásra. Az út előkészítése és a kapcsolat az ő feladata volt természetesen. Ez az utazásunk is több töltetű volt. Pontos útitervünk szerint Szlovákián át megyünk Drezdába, de nem egyenesen, mert meg kell állnunk odafele Rychnov nad Kněžnou-ban. Ez a város közel van a lengyel határhoz. Meglátogatunk valakiket. Akiket meglátogatunk: Zahradnik püspök (3 gyerekes) és Karel Prazak (5 gyerekes) tisztelendő, Zahradnik püspök tolmácsa. Megnézzük az általuk működtetett Emmausz-központot. Mindkettejüket házas létükre szentelték fel, többgyerekes családapá a püspök is, és Karel is.

Nagy szeretettel fogadtak minket, a délutánt beszélgetéssel töltve megvacsoráztunk. Az előző napon eltört kipufogónkat Karel az Emmauszi szerelőműhely szakembereivel – akik között korábbi drogosok, börtönből szabadultak és korábban prostitúcióból élők voltak – megjavíttatta.

Az úton már nem lehetett nem észrevenni azt a zajt, amit a kipufogó hibája okozott. Bandi idegeskedett, most mi lesz? Gyurka bácsi: – Bandikám, majd Fridolinnál megcsinálják. Amikor elővezettük a kérdést, és Karel azonnal mondta a megoldást, Bandi megkönnyebbült: – Honnan tudta Gyurka bácsi, hogy itt ilyen műhely van? – Dehogyan tudtam, de láttam, milyen ideges vagy. Gondoltam, megnyugtatlak.

A reggel azonban nem úgy alakult, ahogy szeretnénk volna. Gyurka bácsi betegsége előtört, felöltözni is képtelen volt. Utóbb azt gondolta, az volt hiba, hogy rosszul vette be a gyógyszereit. Pizsamában ült az autóba, Bandi szerzett egy kis ventillátort, amivel menet közben az arcát hűteni tudtuk. Arról hallani sem akart, arról szó sem lehetett, hogy visszaforduljunk, és lemondja az előadást. Végtelen erőfeszítésre volt szüksége, de tovább kellett mennünk Drezdába. Az ő előadása másnap került sorra. Ha nem éltük volna át vele az előző napokat, nem hittem volna, hogy nem egészséges. Az előadáson, melyet mint mindig, német nyelven tartott, az elmúlt napok nehézségeiből semmi nem látszott. Előadását nagy érdeklődés kísérte. Mondanivalóját megértették, az expozét intenzív kérdések és feleletek zárták. Ki volt cserélve. Élénken társalgott az ismerősökkel, új barátságokat kötött. Végül Feráékkel hazajött, mi még maradtunk pár napot. Eredetileg nem így volt tervezve, ő továbbutazott volna Gerdékkal Eschbornba, s tovább Frankfurt am Main-ba, „Tónihoz”, de végül – bár már látszólag jól volt – győzött a józan ész, vagy inkább a valós közérzet az eredeti terv fölött. 1994-ben februárban, a drezdai út előtt írta: „Bizony a temetésünket közvetlenül megelőző esztendők nem minden probléma nélküliek...”

„Az autóhoz szerelő kell” – sztori megismétlődött a genfi utunkon is. Biztonság kedvéért előző héten elvittem a mikrobuszt a szakszervízbe, bár semmi baja nem volt. Nézzék át, nehogy valami probléma legyen az úton. Átnézték, állítólag „megcsinálták”. Utazás előtti nap lett kész, kipróbáltam. Sokkal rosszabb lett. Az olaj folyni kezdett. Visszavittem. Sebtében javítás. Hajnalban indulunk. Már Salzburgig is csak lépésben haladtunk, kockáztatva az út menti lerobbanást. Szervízhez, gyorsan. 12 óra. Orrunk előtt csapják be az ajtót, egy óra az ebédszünet. Megcsinálják. Visszaúton ismét folyni kezd az olaj. Ismét szervíz, ez egy másik. A javítás során letörik a sebvártót. Újabb órák várakozással. Gyurka bácsi hősies. Mindent hősi fokon gyakorol. Szita Annával elgyalogolunk a szervízbe, kiderül, hogy többbe kerül, mert eltörték, és azt is mi fizetjük. Hoznak másik alkatrészt máshonnan. Vissza. Gyurka bácsit még sokkal hősiesebb állapotban találjuk. Nem ideges, tulajdonképpen túl vagyunk a penzumon, az előadásokon, a beszélgetéseken, ez már a hazaút, előbb-utóbb hazajutunk.

Ő már valóban hazajutott, Ahhoz, akit szüntelenül keresett, Ahhoz, akihez mindig is tartozott. Álljon itt összefoglalásként a 2008 január 5-én, Gyurka bácsi vasmiséjén elmondott Laudáció, mely részben megismétli, részben kiegészíti ennek a hosszú életen át tartó keresésnek mindenki számára karnyújtásnyira lévő értékeit, eredményeit.

Vinczéné Géczy Gabriella: *Laudáció*

„Háború előtt a király kitekint az ablakon, amitől a nép lelkesedése tetőpontjára hág. Aztán: hajrá! Megkezdődik a tulajdonképpeni háború, amit az emberek csatának hívnak. A csata előtt az emberek imádkoznak, majd lönek és gyilkolnak.

Az ütközet végén a király körbelovagol, és megszámolja, hány halott van. Általános a vélemény: végtelenül szomorú, hogy ilyesmi történne.

Az életben maradottak azzal vigasztalják magukat, hogy a hősi halál mégiscsak a legszebb halál. A harc után vallásos énekeket énekelnek.

Az elesetteket tömegsírokba temetik, s ott addig nyugosznak, míg a régészprofesszorok ki nem ásadják őket. Az egyenruhákat múzeumokba szállítják, de legtöbbször a sírokból csak a gombok kerülnek elő. Azt a helyet pedig, ahol az embereket legyilkolták, a dicsőség mezejének nevezik.”

Tiszta és egyértelmű írás. Egy iskolás gyermek, Ludwig Thoma írta e sorokat a háborúról szóló iskolai fogalmazásában. Idézett szerzőnk tehát nem a legismertebb, még csak nem is a legfontosabb személy azon sokak közül, akik felismerték, leírták az értelmetlen pusztításról, háborúkról, hatalomról, a hatalom természetéről szóló jelentős felismeréseiket.

A legigazabb gondolatok általában nagyon szűk olvasói körben, korlátozottan érvényesülnek. Számos esetben nappali szobák süppedő, kényelmes foteljeiben értelmiségi beszélgetések során kerül csak említésre egy adott szerző és műve, talán csak a jólérsütsétség, vagy az olvasottság finom jelzéséeként. A beszélgetők egyetértően, vagy elhatárolódóan viszonyulnak, és képzettségük okán jól meg tudják érvelni álláspontjaikat. A beszélgetés után jó érzés tölti el a társaság tagjait, hasznosnak és értékesnek gondolják az eltöltött időt: szellemi pezsgésre, tisztánlátásra vonatkozó igényük kielégítést nyert. Mindennapi életükre azonban mindez nincs hatással: az továbbra is a szépen kialakított mederben, változás nélkül folyik tovább. Hivatásuknak élnek: orvosokként, tanárokként, ügyvédeként, tisztviselőkként.

Történelmi léptékekkel mérve is kevesen vannak, akik az elmélet és a gyakorlat között tátongó szakadékot nemcsak az óhajtó mondatok szintjén tudják és merik összekapcsolni; a tátongó, mélységes szakadékot pedig feltöltik néhány egyszerű és egyértelmű mondattal. Ezek a mondatok a szentírás-analízis egyszerű tömondatai; amelyek a német- és magyartanár szakmai eszköztárának teológiában szokatlan, újszerű és magas szintű felhasználásával jönnek létre.

A szintézist KIO (Keresések az Isten Országát) néven ismerjük. Gyurka bácsi tollából a KIO alapvetését jelentős dolgozatok követik, az egyházrendről, az engedelmségről, a lelkipásztori marketingről,...s most nagyot ugorva időben és tematikában: az Ószövetségről.

Minden elméleti alapvetésnek azonban egyetlen célja van: életté váltani a jézusi gondolatot, a jézusi eszményeket: a szegénységet, kicsiséget, és következményként vállalni az evangélium továbbadását kísérő üldözöttséget is. (Adás-szolgálat-szelídség.)

Isten különös kegyelme és a személyes képesség, ismeret, tudás, Isten akaratának meg nem szűnő keresése, a megtalált igazságokra igent mondás, valamint az élet teljes odahelyezése, együtt hozza létre azt az emberfeletti teljesítményt, amelyet egyhangúság, egy-ügyűség jellemez.

Gyurka bácsi meghatározó személyiségjegyei példaként állnak előttünk; az új, logikus megközelítéseket folyamatosan kutató elme szolgálja és tartja kontroll alatt azt az akaraterőt, következetességet, szigorú időbeosztást, elkötelezettséget, az Istenhez, a közösséghez, az elvekhez való hűséget, amelyek nélkül elképzelhetetlen lenne egy ilyen mérvű, Isten felé törekvő termékeny élet. Maximalizmusát toleranciája teszi elviselhetővé a vezetettek számára.

Az egy-ügyű „gyökérből” hatalmas, sok irányban meghatározó és maradandót alkotó, gazdag „bokor” életmű bontakozik ki az évtizedek során. A gazdag életmű egy-egy konkrétan megnevezhető állomásán, rövidebb-hosszabb szakaszán jól érzékelhető módon nyilvánul meg a földi hatalmasságok (világiak és egyháziak) félelme és figyelme a ma ünnepelt Gyurka bácsi tevékenységével kapcsolatban; mindazoké, akik a szakadékok meglétében, fenntartásában, sőt elmélyítésében érdekeltek.

A beszédek legyen: igen-igen, nem-nem csupasz igazsága sokakat zavar. A Jézus ajkáról elhangzott szavak elemzése, a szavak jelentéstartalmának pontos feltárása, és komolyan vétele ugyanakkor számára és övéi számára tisztánlátást hozott, és új felismerésekre vezetett.

Ezt a tisztánlátást az Ünnepelt az érdeklődő keveseknek, a korai időkben kellő vehemenciával, erős szellemi ráhatások közepette adta át. „Mi volt Jézus legjellemzőbb tulajdonsága?” kérdezte 1969. decemberében a csepeli kistemplomban néhány fiatalról Gyurka bácsi. A választ kinek-kinek papírszeletekre kellett ráírni. A jó katolikus neveltetés jó katolikus válaszokat eredményezett: szeretet, önfeláldozás, megváltotta az emberiséget, lemosta a bűneinket, ezek közül is leginkább az áteredőt... stb. Valaki a táblán gyűjtötte és jegyezte a válaszokat. Szinte utolsónak került kézbe egy cetli: „Fizikai erőszakot nem alkalmazott”. Körülnéztünk, ki lehetett, aki ezt a körmönfont marhaságot képes volt leírni? Gyurka bácsi magára mutatott... A tétel megbotránkozást keltett, az elutasítás, ha ez számtanilag lehetséges lett volna, meghaladta volna a 100 %ot.

Az intenzív tudat-átalakítási folyamat nem nélkülözte az ironikus megnyilatkozásokat sem.

Gyurka bácsi a következő kérdést tette fel egy alkalommal: „Mit gondol, Gabika, mitől is váltott meg minket Jézus? Azt képviseli, hogy a Jóistent megbántotta az első ember...? Miután végtelen a sértés... végtelennek kell lennie az elégtételnek is... ezt tanítja Szent Anzelm. Ember tehát nem engesztelheti ki Istent. Ekkor Ő leküldi a Fiát, akit mi, emberek megöltünk. Erre a Jóisten kiengesztelődik?!”

20 éves voltam, amikor egy hosszabb beszélgetésünk végén megállapítottam: „ha ezt az utat járjuk, akkor elmeegógyintézetbe, börtönbe zárnak, ép elmével nem kerülünk ki onnan...” Gyurka bácsi erre csak széttárta a kezét: Mégis, mi mást jelentene: „ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak...?” Az elvi szintű felismeréseket a mindennapi élet gyakorlatával összhangba hozni nem könnyű feladat.

A tudat-átalakítás a metanoiával kezdődik – mondta nekünk Gyurka bácsi. Arra használd az életedet, amire az idődet, ezért az első lépés annak könyvelése: napi elszámolás, mire mennyi időt szánsz. Három szempontból kell nézned az életedet: mire fordítod az idődet, mire költöd a pénzedet, és hogyan éled meg a szeretetet mások iránt?

Tabuk döntögetésére kevés embernek van kellő elszántsága, ereje és energiája még akkor is, ha megfelelő szellemi munícióval rendelkezik. A trón és az oltár szövetségének kérdésköre, a nagykonstantini fordulat, a több csúcserték létezésének tagadása is ezen tabuk körébe tartozott.

Gyurka bácsi tiszta viszonyokat teremtett ezekben a kérdésekben. Egy csúcsérték van: a szeretet. A kereszténynek az emberiség közösségbe gyűjtése a valódi hivatása, amelyre a keresztségben – ami nem szabad, hogy csak „bubaöntés” legyen – kapott felhatalmazást, vállalt kötelezettséget. Nem a papi szakma kizárólagos sajátja, hiszen Jézus úgy fogalmazott, hogy a halászok is, és a kofák is megérthessék. A jézusi mintát követve magánlakások erre alkalmas szobáiban az asztal körül ideális esetben 12 ember ül, az elnöki teendőket minden alkalommal más és más tölti be. Pontosság, tanulás, a körbeszólás fegyelme és iskolás rend biztosította a tanulóvá és tanítóvá válás, az evangélium továbbadásának és a jézusi küldetésparancs teljesítésének feltételrendszerét.

A hivatástól eltérő tevékenység a foglalkozás. A foglalkozás tehát nem lehet hivatás, hanem a pénzkereset szükséges formája, amely sohasem emelkedhet időbeli és gondolati szinten a hivatás magaslatára. „A keresztény embernek sok a fizetése!” Meg tudnál élni akkor is, ha kevesebb lenne? Ha nem kaptál volna fizetésemelést? Gyurka bácsi ezekkel a mondatokkal tudatosította bennünk azt is, hogy a fizetésnek elégnek kell lennie a saját szoros szükségleteink mellett a rászorulóknak segítségére is. No, de ki a rászoruló? Az éhezők kétségkívül azok. E gondolat gyakorlati megvalósulása a Gyurka bácsi kezdeményezésére létrejött, mintegy negyven éve működő „éhező” kassza.

Egy fizetésből is el kell tudni tartani a családot! Éspedig a feltucat gyereket számláló családot is, nem pedig az egykét, vagy a kettőkét. „A magyarság határon innen és túl azért fog, mert nem szülnék az asszonyok gyerekeket...” mondta azokra a felvetésekre, amelyek a kisebbségi sorsra vezették volna vissza az erdélyi magyarság fogyását. Egyszerű, sallangmentes megállapítás, egy azok közül, amelyek jellemzők Rá.

Gyurka bácsi életműve a korábbi keresztény felfogásba, kialakult életstratégiákba döntő változást hozott lelki, szellemi és gyakorlati területen egyaránt. De nemcsak ott. Azt gondolom, korunk társadalmára a legjelentősebb hatást a jézusi erőszakmentesség képviselője, a börtönt vállaló katonai szolgálatmegtagadás gyakorolta. Gyurka bácsi szerepe ebben felmérhetetlen: lehántotta a mítoszt a hazaszeretet, a haza megvédése, az igazságos háború, a haladás, az egyéni felelősség, a személyes lelkiismeret egy másik ember – pl. a parancsnok – zsebében tartásáról. Megfogalmazza azt, amit gyerekként még érzünk, iskolásként dolgozatba írunk, valahogy így: „A katonaság nem arra van kitalálva, nem az a célja és eredménye, hogy elkényeztetett fiúcskák megegyék a spenótot, (copyright: Lékai bíboros), hanem gyilkolásra képez ki.”

Nyilvánvalóan a különböző szakirányú társadalomtudósok a történelem perspektívájába helyezve értékelni, méltatni fogják Gyurka bácsi teológiai munkásságát csakúgy, mint a Bokor Alapítójaként kifejtett tevékenységét. Már most is történettudósok érdeklődésére tart számot mindaz, a nemzetbiztonsági szakszolgálatok által szorgos hangyamunkával gyűjtött anyag, amelynek egy része a Történeti Levéltár meghatározott fondjaiban, más része már ma is a Magyar Országos Levéltár gyűjteményében van. Az egyháztörténészek, kutatók munkájához az általa alapított folyóirat, a Koinónia írásai mellett Gyurka bácsi gépiratban és nyomtatásban megjelent művei, cikkei, fordításai bőséges forrásul szolgálnak.

Szerencsésnek mondhatjuk magunkat mi, a Bokor bázisközösség tagjai és szimpatizánsai, hogy beszédeit, lelkigyakorlatait, prédikációit hallhattuk, hallhatjuk, olvashatjuk, közösségeibe járhatunk. Mi, akik most itt jelen vagyunk, azok nevében is, akik a távolból lélekben együtt ünnepelnek a Bokor

bázisközösség alapítójával, ünnepelt Testvérünk számára – összhangban a számára fontos értékrenddel – szellemi ajándékot készítettünk e jeles napra, és ezt szeretnénk átnyújtani Neki.

A testvéri közösség egészének, az itt jelen lévő négy generáció, és jelen lenni nem tudó testvéreink nevében hálás szívvel köszönjük Istennek, hogy a Bokor közösségben együtt élhettük át ezeket az évtizedeket Veled, aki Jézus példáját és szavait valósíthatóvá titted számunkra, és sokak számára.

Isten áldása legyen Rajtad és valamennyiünkön